



Vreme: 09.07.2026 09:35

Medij: pescanik.net

Link: <https://pescanik.net/nase-vrednosti/>

Autori: Goran Miletić

Teme: Evropska komisija

## Naslov: Naše vrednosti

8294



Poruka koju studenti i opozicija, zajedno ili posebno, treba da upute građanima u stvari je krajnje jednostavna. Vladavina prava, medijske slobode, kažnjivost onih koji krše ljudska prava.

Foto: Peščanik Razgovori o političkoj realnosti u Srbiji odavno su postali (suštinski) identični uz konstataciju da je situacija sve gora. Bez obzira da li o tome pričate sa donosiocima odluka u nekoj prestonici na Zapadu ili realnost analizirate sa "poznavacima prilika" u Beogradu, uvek se vraćate na istu, ali kratku, listu "ključnih pitanja". Prvo je, gotovo uvek, ono koje se tiče lidera (u jednini ili množini) na strani koja pretenduje da vodi zemlju na drugačiji način. Koliko god se trudili da objasnite realnost u Srbiji, ono što rade BIA i tabloidi, vaši sagovornici će vas uvek vraćati na primere kojima će dokazivati da je nekakav lider (ili lideri) neophodan, čak i u nemogućim okolnostima. Makar i nesavršen. Navešće vam primere Tuska u Poljskoj, Magyara u Mađarskoj itd. Drugo pitanje na listi je ono koji se vrti oko vrednosti koje deli ili zastupa "alternativna opcija". Pitanje postaje još teže, ako se vrednosti sužavaju na "evropske" (i pristupanje EU), dok ga najviše komplikuje ideja da je uspeh u borbi protiv ove vlasti moguć samo ako postoji "jedinstvo". Tu već dolazimo do poznatih problema - opozicione partije su u rasponu od otvoreno protiv EU pa do onih koji su svakako ZA, ali to pokazuju stidljivo i nedovoljno jasno. Nažalost, ne objašnjavaju građanima ni da je za "pad podrške pristupanju EU" najviše odgovorna vlast koja preko svojih medija plasira uglavnom manje ili više katastrofične vesti o EU i Zapadu, o navodnom nejedinstvu i različitim "raspadima". Ne promovišu se čak ni najgori lideri iz EU, već najgore moguće izjave od te najgore ekipe. Poseban paradoks je novi talas divljenja prema Trampu, koji se plasira uz neprekinut narativ mržnje prema USA. Zbog ovakve perfidne propagande koja traje previše dugo, nije čudno što studenti ili zaista jesu protiv EU ili su se odlučili za glasno ćutanje u vezi sa njom. Još veći problem je ćutanje u vezi mnogih vrednosti o kojima (i studenti i opozicija) moraju imati veoma jasan stav. Iako odluka o EU i evropskim vrednostima u programu deluje kao nemoguća misija, poruka koju studenti i opozicija (zajedno ili posebno, svejedno je) treba da upute građanima je u stvari krajnje jednostavna. Institucije u Srbiji, vladavina prava, medijske slobode i sve ostalo (dodajte po želji) su na nivou koji je trenutno veoma daleko od EU. Potencijal postoji, ali je Srbija daleko od pristupanja EU, prvenstveno zbog veoma pogrešnih postupaka sadašnje vlasti u poslednje vreme. Naravno da nas Evropska komisija ohrabruje, ali Srbija je (trenutno) daleko od pristupanja EU. Ono što studenti i opozicija treba i moraju da obećaju je nešto jednostavno i drugačije, a sa čim će sigurno biti zadovoljni i građani i sama EU. Naime, Srbija je članica UN, OSCE i Saveta Evrope. Ujedinjene nacije nisu baš u najboljem stanju, ali nam i dalje nude okvir za poštovanje ljudskih prava. Na primer, dosta toga što Srbija zaista mora da uradi nalazi se u preporukama UPR-a (Universal Periodic Review). U okviru OSCE-a funkcioniše ODIHR, koji je odjednom poznat i laicima, upravo zbog insistiranja na sprovođenju preporuka ove institucije a koji se tiču fer i slobodnih izbora. Pa ipak, najvažniji je Savet Evrope, u okviru koga postoji Evropski sud za ljudska prava, kome se građani Srbije već odavno obraćaju kada su iscrpljeni domaći pravni lekovi. Evropska konvencija o ljudskim pravima i presude koje na osnovu nje donosi ovaj sud tiču se gotovo svake sfere života - od prava na život, slobode od torture (aktuelno ovih dana u Srbiji), fer i pravičnog suđenja (u presudama se detaljno zaključuje šta i kako mora biti minimum u





**Vreme:** 09.07.2026 09:35

**Medij:** pescanik.net

**Link:** <https://pescanik.net/nase-vrednosti/>

**Autori:** Goran Miletić

**Teme:** Evropska komisija

## Naslov: Naše vrednosti

državama članicama), slobode izražavanja (uključujući i medije) pa sve do zabrane diskriminacije. Mnogo je važnih presuda ovog suda i poštovanje mnogih od njih bi trenutno promenilo Srbiju - na primer ukoliko vas pretuče policija ili neka nepoznata grupa/osoba, a nema efikasne i nepristrasne istrage - država je odgovorna. Pored ovog suda, Savet Evrope ima raznovrsna tela koja se bave različitim temama, trenutno veoma važnim za Srbiju. Svi (ponovo ću reći - odjednom) znaju za Venecijansku komisiju, ali postoji i GRECO koji se bavi korupcijom (i stalno prati šta se dešava u Srbiji), ECRI koji se bavi rasizmom i svim vrstama netolerancije i govora mržnje, Advisory Committee on the FCNM (Savetodavni komitet za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina) i tako redom. Sve navedeno i još mnogo toga našlo je mesta u Ustavu Srbije koji ne samo da garantuje da će svi međunarodni standardi biti UVEK "jači" od domaćih zakona, već i da će odluke tela u ovim institucijama (na primer presude Evropskog suda, odluke UN tela, pa i Tribunala u Hagu), takođe UVEK imati prioritet nad domaćim zakonima (član 18, stav 3 Ustava Srbije). Štaviše, kada Evropski sud donese presudu u slučaju protiv neke druge države i naloži joj da popuni neku pravnu prazninu ili izmeni neku praksu, to postaje jasan putokaz za sve članice, pa i za Srbiju. Dakle, studenti i opozicija (kako god išli na izbore) treba i moraju da svima upute jasno obećanje da će u potpunosti poštovati sve ove međunarodne standarde koje je Srbija ratifikovala (i učinila ih delom svog pravnog sistema). Obećanje treba da se odnosi da će sve raditi upravo u skladu sa ovim standardima i na način na koje su generalne odredbe ovih konvencija pojašnjene od strane različitih institucija (neke od njih su nabrojane gore). Ovaj pristup bi vratio Srbiju na "normalan kolosek" i bio dovoljan i građanima i Evropskoj uniji, a doprinelo bi svemu onome što građani zahtevaju - od slobodnih medija, preko vladavine prava, nepristrasnih sudova, borbe protiv korupcije, pa do jednakosti i kažnjivosti onih koji krše ljudska prava. Deluje idealno, ali gde je onda problem? Problem je u tome što mnogi među studentima i opozicijom u stvari nisu iskreni. Osude su tu kada je neko pretučen zbog učešća u protestima ili zbog političkog delovanja, ali prilično izostaju kada je nasilje prisutno prema LGBT+ zajednici ili Romima. Traži se funkcionisanje sudova i tužilaštva u slučajevima korupcije i kriminala, ali je sasvim prihvatljivo da oni ne funkcionišu kada su u pitanju ratni zločini koje su počinili pripadnici većinskog naroda u Srbiji. Govor mržnje u tabloidima (kažnjiv prema zakonima Srbije i međunarodnim standardima) uvek izaziva osudu ako se odnosi na "političke figure", ali su retke osude (studenata i opozicije) na govor mržnje prema predstavnicima organizacija za ljudska prava, Albancima, Hrvatima, LGBT+ zajednici itd. Potpuna posvećenost standardima koje je Srbija ratifikovala bi značila da se prestaje sa praksom veličanja onih koji su osuđeni za ratne zločine u Hagu, kao i raskid sa praksom da se dovode u pitanje činjenica koje su utvrđene pred ovim sudom (na primer genocid u Srebrenici). Sa druge strane, neke od presuda Evropskog suda za ljudska prava se verovatno nimalo ne bi svidеле nekim novim vršiocima vlasti u Srbiji. Na primer, princip da oni koji vrše vlast moraju trpeti mnogo veću kritiku (poslednji od nekoliko sličnih slučajeva u vezi Srbije, tiče se teksta Vesne Pešić na Peščaniku), dok bi posebnu "glavobolju" predstavljala presuda Evropskog suda prema kojoj sve države članice moraju na neki način regulisati postojanje istopolnih zajednica (Oliari i drugi protiv Italije, 2015). Svako drugo obećanje koje bi bilo naslonjeno samo na ekonomiju ili samo na borbu protiv korupcije, pa čak i samo na medije i izbore nije dovoljno dobro. Liste sa temama koje su (trenutno) popularne među građanima sa generalnim formulacijama ne pomažu nikom. Pristup koji je precizan i jasan je moguć, čak i bez pominjanja Evropske unije. Za one kojima se nije svidela ideja da se prepoznaju istopolne zajednice ili za one koji bi uveli smrtnu kaznu (nemoguće ako ste članica Saveta Evrope) - Srbija može izaći iz ove organizacije i postati treća zemlja u Evropi koja nije članica. Prva je Belorusija (zato što nema fer i slobodne izbore), a druga je Rusija (izbačena posle napada na Ukrajinu). Nadam se da niko ne želi u ovo društvo. Autor je osnivač i direktor Balkans Forward Fondacije (BFF) Peščanik.net, 09.07.2026.

PODRŽITE PEŠČANIK

